

ЎЗБЕКИСТОН ЕЗУВЧИЛАРИНИНГ ЯНГИ АСАРЛАРИ, КИНО КУНЛАРИ ҚАТНАШЧИЛАРИ МУХЛИСЛАР ДАВРАСИДА, АРХИТЕКТОРЛАРНИНГ ОРИГИНАЛ ИЗЛАНИШЛАРИ

МАЪНАВИЯТ ВА ФАОЛИЯТ

ТАҚРИЗ

Инсоният ҳозирнинг ўзи да қаттиқ сув таъсирига ботиб кетган. Сув ресурслари нисбатан жуда мўл бўлган бизнинг бежован мамлакатимизда ҳам таъсирлик нишонлари йилдан йилга сезилиб бормоқда. Сувсиз эса ҳаёт йўқ.

Ишониятда! Езувчи имкон борича шунга кўришга ва тадқиқ этишга интилади. Ўттиз янги келган рақибнинг режаларига қаршилик қилмай уларни амалга оширишда жонбошлик кўрсатиб ишласа бўларди-ку! Лекин у шундай қилолмади.

Маънавият ва фаолият! Улар қанчалар бир-бирлари билан ажралмас бўлиб боғланиб кетган. Инсон оғи ва маънавиятнинг даражаси, албатта, унинг олиб бораётган фаолиятида, қилаётган ишида тўла намоён бўлади.

Обкомнинг иккинчи секретари Зулфиддиннинг Ваҳобга зимдан тўққизлик қилишга уринишида ҳам аввало, унинг ичи дунёсидан, яъни маънавиятидаги нуқсонлар зария берувчи роль ўйнайди.

Маънавият ва фаолият! Улар қанчалар бир-бирлари билан ажралмас бўлиб боғланиб кетган. Инсон оғи ва маънавиятнинг даражаси, албатта, унинг олиб бораётган фаолиятида, қилаётган ишида тўла намоён бўлади.

Бахш бўлиб кўрилади. Роман ишчан маънавиятни ҳимоя қилади. Ишонинг сўзи билангина эмас, қалб билан ҳам бир бўлишни, яъни иш — қалб — сўз бирлигини ёқлади.

Езувчининг бу йўлдаги изланишлари янада муваффақият тилаб, яна шунинг ҳам таъкидлаб ўтгани зарур деб биламизки, Саъдулла Кароматов асардан асарга ўсиб бораётган езувчи. Ҳали унинг бадиий маҳорат юзасидан қилаётган талайгина ишлари бор. Айниқса, у ўз қаҳрамонларининг тақдир йўллари ва характерини бадиий асослашда анча меҳнат қилиши зарур. Шунда улар ўйлаб тоилган чизиқлардан ҳарқат қилаётгандек бўлиб қолмайди.

Худди шунингдек, Ваҳоб жуда кескин ва сўзи қаттиқ одам сифатида гаўланади. Унинг шўр сувлари Амурдага оқизиш мумкин, деган фикрига сира қўшилиб бўлмайди. Қандай бўлмасин, бу зарарлидир. У зарарли нарсани ҳам тўғри деб ўтказишга уриниши. Яъни, ўз маҳалласини ўйлаб бошқалар билан иши бўлмайди деган нишани таассурот қолдиради. Биз унинг замонанинг илмий, илғор маданияти ва қисими каби кўришни ва замондошларга шу томонлари билан, айниқса, ибратли бўлишни истардик. Унинг ҳозирги фақат менинг айтганим тўғри, деб кескин туриши, образ ривожини тасаввур қилсан, кейинчалик бошқалар фикрини менсимаслиги каби фикрни камчилиги айланиб кетиши эҳтимол бор.

Езувчи бундай ҳолларда илгор позицияда туриши, жамиятимиз тараққиётига келажакнинг катта манфаатлари дундан назардан қайрамон халқ ҳаракатини баҳолашга шўр устига шўр бўлар экан. Худди шунингдек, Езувчи Даврон, Нура тақдирларининг чиқарилиши ва яқунлардан, бунга етарлича бадиий мантйи ҳаётини асос тополмайдиган ва натижада қаҳрамонлар қисмати ишонарсизроқ чиқандек туюлади.

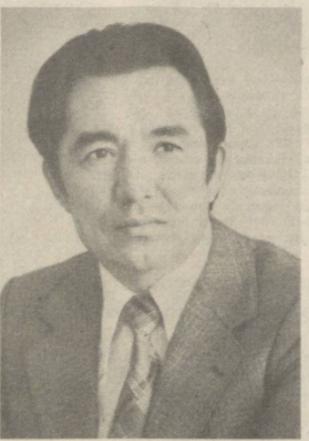
Езувчи асарда романига хос тасвирий услубни шакллантиришга муяссар бўлган. Қаҳрамонлар тўғри езувчининг олдинги асарларидаги кўра анча жонли, рангбаранг, маҳаллий колоритга бой. Шу билан бирга романдаги иккинчи — тарихий қатлам ҳам, ҳар қалай, асосий замонавий мундарижа йўналишига инсталландан кўра заифроқ боғланганлигини ва бу маълум даражада композицион тарққликка ҳам сабаб бўлганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш зарур.

Роман ўзининг асосий қирралари билан давримиз ҳамда тараққиётимизнинг ҳақиқатларини гавдалантириш йўлида бадиий изланиш маҳсули, езувчи ижоди учун ўсиш намунаси. Шу томонлари билан китобхон учун қимматлидир.

Иброҳим ҒАҒУРОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» КОНКУРСИГА

Она юрт кўеши ёнар дилимда Ватан тупроғи

Барот ВОИҚОБИЛОВ.

Тўтнй этгум кўзимга мен Ватан тупроғини, Нур ила пайваста этгай кўзларим қароғини. Қир-адирда лола ўнди, лола бағри доғ-доғ, Кўргум унда бахт дебон сўнган юраклар доғини.

Самарқанд суюқдир етти қилмида. Она юртин каби боқийдир умри. Сут билан қонимга сингмиш гурури, Кўшиқдан жананглар номин элмида.

Сонетлар

Бу қутлуғ заминда умр қарвонини Гоқ илдам, гоқ соқин йўл бесар ўктам, Йўлда тўрт фасл — эмасдир кўклам, Дунёни ҳайратга солимиш жаловон.

Сохий бўл, хасисдан юртин йироқроқ, Қўлингдан келса гар қилгин муруват. Келмаса, ҳамдард бўл, ўзлгинг кўрсат, Хасис билан вале бўлма дўст, иноқ.

ҚАТРАЛАР

А СА Л М Ў Ў Ж И З А Х И Д И (ВОҚЕА) У оддий қирлардан фарқ қилмасди: баҳорда митти кўкат, гулларга ўраларди. Езда кўнгири тусга кирарди. Кўзда ҳазон бўлган ўтларни шамоллар учириб кетарди ва ер бағирлаган тошлар кўриниб қоларди. Кишда ёгин-соқинга беланарди.

ҲАЙРАТ

Занжирли тоғлар бағрида яралган қоя осмонга устундай гайдайдир турибди. Иложини топса кўёшга тенглашеди. Иложисиз. Занжирланган. Барибир бу атрофда ундан баланд қоя йўқ. Унинг теграсида ой, юлдузлар парвона бўлмоқда.

ЭКРАН УСТАЛАРИ ЭНЕРГЕТИКЛАР ҲУЗУРИДА

Ҳозир Сирдарё областада ўтаётган Ўзбекистон совет кино санъати кўчилири қатнашчиларининг Сирдарё ГРЭСини ишлатувчилар билан учрашуви шодибна воқеага тўғри келди: шу кун республиканинг улкан энергетика корхонаси 90-миллард киловатт-соат электр энергиясини ҳосил қилди.

ГЎЗАЛЛИК ДАЪВАТИ

Фарғона область шаҳар ва қишлоқларининг замонавий архитектура ҳақида гапирилаётган бўлса, биринчи навбатда Кувасой шаҳри тилга олинади. Бу бемҳз эмас, албатта. Кувасой шаҳри сўнгги йилларда таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Бу ерда шаҳар Совети ижроия комитети бизнеси қаршида бир неча гектар майдонни эгаллаган Ленин майдони бунёд этилди.

«Боёвут» совхоз-техникуми (ЎзТАГ).

СОЙ БЎИДА

М. В. Фрунзе номидаги болалар ҳарбий-спорт лагерини Хатирчи районидagi «Олтинсой» совхозининг хушманзара жойига жойлашган. Бу болалар оромоҳининг корпуслари салобатли тоғларни айнириб турган тип-тиник сой бўида. Лагер озодалниги, ба тартиблиги билан ажралиб туради.

Бу ер ўтган йилнинг апрель ойида чангалзор ва чағир тошлардан иборат эди, — дейди лагер бошлиғи Ф. Мукимов. — Область партия ташкилоти ёрдами тўғрисида бир ойда аниқ шундай масканга айланган. Лагерда ўтган йил 1300 бола дам олган бўлса, бу йил бу кўрсаткич 1400 га өтди.

Лагер ҳаёти билан танишдик. Унда йилларини ҳарбий-танатарларлик руҳида тарбиялаш, болаларнинг физкультура ва спорт билан шуғулланишлари учун ҳамма шароит яратилган. Янгирмага ақин техника ва адабий-бадиий тўғрак ишлаб турибди. Болалар туристик походларга чиқибди, доривор гўёлар янмишди, ўлка тарихини ўрганишди. Шу билан бирга «Олтинсой» совхоз ишчилари катта ёрдам кўрсатиб, 15 тоннадан ортиқ хашак йиғиб беришди. Совхоз ишчилари ўз навбатида болалар ёзини соз ўтказишлари учун дар таърифлама ёрдам бермоқдалар.

А. ҚОҶҚОВОВ, «Совет Ўзбекистони» муҳбир.

МАДАНИЯТ УЧОҚЛАРИ

ҚЎҚОН МУЗЕЙИДА

Қўқондаги Фарғона области адабиёт музейи ходимлари музей экспозицияси оқиди ўзбек адабиётини тарғиб қилишга кўчмақдалар. Кўчма выставкалар, тематик лекциялар, музейда — дарс каби машғулотлар оқиди адабиётининг ҳаёти ва ижоди, уларнинг ўлмас асарлари билан жамоатчиликни баҳраманд этишляпти. Ўзбек адабиётига онд нобъ ёдгорликларни тўллаш ишларига ҳамма жалб қилинган.

Ленинград район маданият уйда музей ходимлари томонидан «Фарғона — шовдорлар водийси» темасида кўчма выставка ташкил қилинди. Кўчма выставкада ўзбек адабиётининг намоёндаларидан 36 адабга ўрн берилган. А. Назаров, томонидан ишланган «Фурқат» Р. Ахмедовнинг «Ширкат», Л. Абдуллаевнинг «Муқим», Давлат халамига мансуб «Ҳамза» асарлари киши диққатини ўзига тортади.

Муқимнинг ижод мактабидан сабоқ олган шовдорлар Мукимнинг, Ери, Нодим каби шовдорлар А. Зоқирин, Ибра, Мирзо, Ҳақимий каби ўзбек маърифатпарварларининг портретлари ҳам кўргазмадан ўрн олган.

Шу билан бирга маданият ходимлари билан ҳамкорликда турли адабий кечалар, лекциялар ўтказилмоқда.

Б. УСМОНОВ.

ЯШИЛ ДОРИХОНА

НАЪМАТАК

Республикамиз бой ўсимлик дунёсига эга. Унда доривор ўсимликлар ўлуши салмоқли ўринини эгалляпти. Республикамининг деярли ҳамма бурчакларида кенг тарқалган доривор ўсимлик — наъматак мевасини тарғибга киришди. Айниқса, Тошкент, Сурхондарё, Қашқадарё воҳода бу бойликдан мулкўл хосил олинмоқда. Республикамининг ўрмончилари ақди ил охиригача ана шу қимматли доривор хосилини 100 тоннага өтказишди.

Шунингдек, тиббётда нобъ шифобахш ўсимлик ҳисобланган чеканда дарухтининг ўстириш ва кўпайтириш мақсадида Самарқанд области тоғли районларида бир ярм минг гектар ер ажратилди. Доривор гўёлардан ширинчи, ўтолас, олабута, шилдириб, мулкваллариб каби ўнлаб яшил ўсимликлардан хом ашё тайёрлашда ўрмон хўжалик ходимлари фаоллик кўрсатяптилар.

М. УСМОНОВ, доркишунос.

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ. Олой тизма тоғларининг шималий ёни бағрида Сўх воҳаси бор. Бу ерда областнинг «Ленинград» ва «Сўх» совхозлари жойлашган. Ушбу хўжаликларини район маркази — Риштон билан 70 километрни асфальт йўли боғляди. Масофа учалик ўзда эмас. Аммо Фарғона водийсида эзда ҳарорат 40 градусти кўтарилса, Сўхда ундан 10 градусти кам бўлади. Ҳозир Сўх воҳасида 30 мингдан зиёд турли миллат кишилари истиқомат қилимоқда. Сўзликлар қадимий аниқларнинг эъзолаб келишди. Масалан, сўзлик қизлар юз йиллар ялғари бўлганидек, ҳозир ҳам эрта тонгда туриб сув келтиргани бўлибди боршади. [Биринчи сурат]. Бу ерда сува умрга умр қўшади, деган гап бор. Бизнинг кўнларимизда бу гапга ишонки қийин. Аммо Сўх суви ширинлиги, муздайлиги билан кишиларга ақши кайфият бағишляпти. Иккинчи суратда эса Сўхнинг энг кенс кишилардан бири Мадамани ота Ғиёсовни чевараси Алишер билан кўриб турибди. 103 йилли Мадамани отанинг фарзандлари, неваралари, чеваралари соми 200 дан ошиб кетган.

Ш. Алимов ва Р. Шағоев фотолари [ЎТАҒ].

Ш. Алимов ва Р. Шағоев фотолари [ЎТАҒ].

СОХТА ДЕҲҚОНЛАР

нафс балосига учраган ҳамда одамлар саломатлигига зарар келтираётган баъзи шахсларнинг қилмишлари ҳақида

Пўқ ака, ақли-хушим ҳали жойида. Ҳосилини қаймоғини боғозга чиқармай, данлатта топириб эсимни об-манми? Илло-билло, асил деҳқонман деганлар хирмоғининг олдини совхозга берверсин. Бизлар бўлсак нарх-навоининг шашти пасаянши кутамиз. Ана ундан кейин ҳосилини олқидисиди билан ҳам мажбуриятимизни бемалол бақараврамай. Ҳа, шундай...

Нима дейишимни билмай, боғознинг қиндини кесиб ўтирган бу сохта деҳқоннинг бақарасига анграганимча қараб қолдим. Е товба, одам деган ҳам шунча сурбөт қилди! Қўрқмай-қетмай қилди! Бизнинг кутамиз. Бир-икки мингта, мингтаки тузманга дегандай нафдан бошқа нарсани ўймайдиган ана шунча нарсалар кетди. Боғозга олиб борсанг тайёр пул. Ана шунча, ана, чўнтакча жара-жарақ ақча тушиб тургандан кейин халғга исноф деган нарсас келармиди?

У гапи қандай таъсир қилганини билиш мақсадида тиряғини қилиб турибди турди, сўнг ана давом өтди. — Тунов кун денг, боғознинг дарвозасида Коллакова номли совхоздан Латиф Усмонов, Маъмурон Маматқулов, Муллонов номли совхоздан Турон Отақуловларга дуч келиб қолдим. Ингламоқдан бери бўлиб, бўлашиб чиқиб келишимиз. Ҳа, тинчликми, десам, қовун олиб келгандик, дўхтирлар тешириб кўриб «соғлиқ учун зони зарар, нитрат учур-тўри баравар олиб кетибди, өб бўлмайди», деб айтди. Биз, майдалаб-майдалаб фермата бериб юбордик. Эсини-эсини таш боғозда беш сўмлик тош босарида-й, дейишди афсусланиб.

Вой лановурлар эй, Олой боғозиди силарга пилириб қўйибди, қовунларнинг ақволи узларинга маълум экан, бошқа боғозларга олиб борсаларинг бўлмасмиди? — дедим.

Э, нималар дейилсиз ҳаммас, ҳозир хўро ҳамма жойида баравар қичқиряпти. Утган кун «Октябрь» боғозга хабар олган борган-дедим, — Латифнинг хўноби қичиб деди. — Бўқалиқларнинг ақволини кўриб ваҳим келди.

Бўқалиқларнинг? Уларни нима жири урибди? — «Октябрь» боғозини «Кўнорол», «Бўна» совхозлари, Мичурич номли колхоз қовунчилари эгаллаб олишган экан. Дўхтирлар бир чеканда теширишляпти. Бечоралар шунчаки мулзам бўлишляпти, асти қўяверар...

Уш «айбдор» раҳбарлар билан бўлган сўхбат чоғида шу саволини ҳам беришга тўғри келди. — Қардан олишарди? —

деди «Авангард» совхозининг бўлим бошқарувини Маматқул Рискўлов. — Ерга солиш учун далага чиқариб қўйилган ўғитни қориллаб солишляпти. Мен қориллаб эмасманки, ҳар битта қондаги дорини пошлаб ўтирсам.

Айтдик, тушуниртдик, бўлмаяпти, деди «Ленинград» совхозининг агрономи Муҳиддин Мирзақулов.

Бундай гаплари Бўна, Пискек, Коммунистик, қўйиники, Тошкент областиди бошқа баъзи бир районларда ҳам эшитдик. Ерга уруғ тушган кундан бошлаб қиминки бўлишдан қатъи назар ҳамма полизларда фақат ширин-шакар қовун-тарвузлар этиштирилишини назорат қилиб бориш вафизаси топирилган мўтасадди раҳбарлар йил бўйи килловини бўш қўйиб, онди жавоб бериш пайти келганида ўзларига гард юктирилган келмай этиштирилган қовун деса қўзларига даста-даста пул қўринадиган жавди нопок деҳқонларга баъди қўл келляпти. Улар хўжалиқларнинг оморларидан ўмарилган ёки пахтага деб пайлаб келтириб қўйилган тонна-тонна келтириб килган қовун-тарвузларини семиртириб олияшди. Ҳатто, колхоз ва совхозларнинг ерида этиштирилган қовунни тайёрлаш пунктлари бир ёқда қилиб, боғоз-ўчалардан оқидан оқиб сотиб юборишляпти. Аммо, на район ва на хўжалик раҳбарлари буни кўриб билиб турсалар буни қандай билди. Сабаби...

Бунинг сабаби уларнинг ўзларига аён. Аил ҳолда боғозлар деҳқонлар давлат ерида этиштирилган полиз маҳсулотларини хоҳлаган бозорларига олиб бориб, оғизларига сиққан нархда шуламанган, бунинг устига «қовуним тош босиб» деб уни дорига бўктиришмаган ва шу билан харидорларни заҳарлашмаган бўлар эди...

Қани ака, таънадаганимиз, — қўлғом остида шайқилган овоздан чўчиб тушдик. — Е сиз ҳам аввал дўхтирларнинг қозонини суриштирасизми?

Бизда ақвол учалик ёмон эмас. — Колхоз ва совхозларнинг полизга семиртирилган йўлатётганимиз йўқ. Бекобод райликромни раисининг ўринбосари Холбута Деҳқон билан қиллоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш ва сифатини назорат қилиш бўйича давлат инспектори Абдуманно Умаровнинг шундай дейишди. — Шахсий хўжалиқларнинг назорат қилишини аса совхоз ва колхоз раҳбарларига топшириб қўйганми. Дорини пушталарга қоплаб солишляган экан, демек ҳамма аёб ўша раҳбарларда.

Шахсий хўжалиқлар минерал ўғитни қардан олияшляпти? Нега бунини суриштирайсанлар?

Уш «айбдор» раҳбарлар билан бўлган сўхбат чоғида шу саволини ҳам беришга тўғри келди. — Қардан олишарди? —

Янгиликлар. 18.50 — Каспий тоғлини. 19.00 — Теннис бўйича Европа чемпионати. 19.30 — Совет Иттифоқига хизмат қилмаган. 20.30 — Тунигини хайрли бўлиши, қичқитойлар. 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Времи. 22.05 — Махсус омон. Вадиин фильм. 23.25 — Қардон Подмосковье.

ТОШКЕНТ-1. 18.05 — Болалар учун. Хайр боғча — салом мактаб. 18.35 — Мультифильмлар. 19.00 — Тошкентнинг 2000 йиллиги. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ал-Хоразми таваллудининг 1200 йиллиги. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Диринёр хикоя қилади. 21.30 — Времи. 22.05 — Бутун оламда нима гап? 22.20 — Қамал. 1-фильм. Луга мудофая чиниги. 00.10 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 9-16.30 МТ-II. 18.15 — Қўнқувчилар экрани. 18.45 — Оқиб дар. Телевизион фильм. 19.35 — Врач маслаҳат...

Янгиликлар. 18.50 — Каспий тоғлини. 19.00 — Теннис бўйича Европа чемпионати. 19.30 — Совет Иттифоқига хизмат қилмаган. 20.30 — Тунигини хайрли бўлиши, қичқитойлар. 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Времи. 22.05 — Махсус омон. Вадиин фильм. 23.25 — Қардон Подмосковье.

ТОШКЕНТ-1. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Осмонни азб-этувчилар. Вадиин фильм. 11.35 — Инсон ва табиат. 12.05 — Қувноқ стартлар. 13.10 — Осиё ва Африка мамлакатлари...

ТЕЛЕВИДЕНИЕ 21 АВГУСТ, ЯКШАНБА МОСКВА-I. 9.00 — Времи. 9.40 — Концерт. 10.25 — Вудильник. 10.55 — Совет Иттифоқига хизмат қилмаган. 11.55 — Здорье. 12.40 — Тонгги почта. 13.10 — Қишлоқ янгиликлари. 14.10 — Музикали хикоя. 14.40 — Ҳаётга йўлланма. 15.25 — Бир неча тоғини. 17.30 — Мультифильм. 17.40 — Мактаб...

22 АВГУСТ, ДУШАНБА МОСКВА-I. 9.00 — Времи. 9.40 — Мени энди ёш бола деманг. 10.05 — Хайвонот олами. 11.05 — Болалар учун фильм. 12.10 — Хўжалик фильм. 12.40 — ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Хўжалик фильмлар. 16.30 — Буратино кўрғазмаси. 17.00 — Хўнаротехника билим юрларида...

21 АВГУСТ, ЯКШАНБА БИРИНЧИ ПРОГРАММА 8.30 — Концерт. 9.15 — Табасум. 11.30 — Сихат-саломатлик. 11.50 — Бутун — СССР Ҳаво Флотини кунини. 12.10 — Ичкимома. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — СССР Ҳаво Флотини ходимлари. Синалар учун. 14.00 — Табарук замин. 15.40 — С. Юдаков Майсарининг иши. 18.15 — Халқаро ақвол кундағини. 18.30 — Дўстларимиз эстрадаси. 19.25 — Ешлик. 20.50 — Идеология иши: таъриб ва вази. Фалар. 21.00 — Табасум. 22.30 — Бутун радиотеатрида...

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: Халғар ва омавийи ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.